

Miljöutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2022—2025 (SRR 3/2021 rd): Ärendet har lämnats till miljöutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 4.6.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Armi Liinamaa, finansministeriet
- ekonomichef Timo Jaakkola, miljöministeriet
- naturtjänstdirektör Henrik Jansson, Forststyrelsen
- ordförande Eeva Furman, Expertpanelen för hållbar utveckling
- biträdande professor Lassi Ahlviik, Finlands Naturpanel
- ledande expert Kati Ruohomäki, Finlands näringsliv rf
- direktör Simo Tiainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- expert Juha Roppola, Skogsindustrin rf
- skyddsexpert Liisa Toopakka, Finlands naturskyddsförbund rf
- ledande expert Martti Kätkä, Teknologiindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Klimatpanelen
- Finlands Kommunförbund.

Inget yttrande av

- Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Miljöutskottet har behandlat planen för de offentliga finanserna med avseende på hur målen inom miljöministeriets förvaltningsområde kan uppnås och mer allmänt med avseende på målen för

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

klimatneutralitet och hållbar utveckling. Utskottet vill uppmärksamma finansutskottet på följande aspekter.

Målen för klimatneutralitet och hållbar utveckling

Underskottet i de offentliga finanserna ökade 2020 och ekonomin försämrades till följd av den ekonomiska nedgången och stödåtgärderna till följd av coronapandemin. I tider av gigantiska ekonomiska utmaningar är det viktigt att vi via programmet för hållbar tillväxt kan använda hälften av medlen från återhämtningsinstrumentet till en grön omställning, vilket främjar investeringar i koldioxidsnåla strukturer. Planen för de offentliga finanserna hänvisar positivt till målet för klimatneutralitet 2035 enligt regeringsprogrammet. Målen för klimatneutralitet beräknas bli främjade med omkring 2 miljarder euro 2022 och beloppet sjunker till cirka 1,7 miljarder euro 2025. I planen sägs det också att Finland har förbundit sig att uppnå målen för hållbar utveckling i enlighet med det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling (Agenda 2030). Utskottet anser att det är bra att förankra sig i dessa centrala villkor för hållbarhet.

Samtidigt betonar utskottet att det trots den försämrade ekonomin till följd av coronapandemin är viktigt att konsekvent satsa på att uppnå målet för klimatneutralitet och på att genomföra en grön omställning. Att döma av en tillräcklighetsanalys av klimatåtgärderna saknas fortfarande antingen planen, besluten eller genomförandet för att minska utsläppen med 11 miljoner ton koldioxid. Med tanke på helheten är det av vikt att programmet för hållbar tillväxt ger möjlighet att använda hälften av alla medel från återhämtningsinstrumentet, sammanlagt över en miljard euro, till grön omställning. Tillsammans med hävstångseffekten beräknas det ge upp till fyra miljarder euro för klimatarbetet. Utskottet betonar behovet av att se till att finansieringen används i överensstämmelse med sitt syfte på att genuint främja en grön omställning. För att finansieringen ska vara effektiv är det också viktigt att den effektivt genererar privata investeringar. Investeringarna beräknas minska utsläppen med minst 3 miljoner ton koldioxid årligen från och med 2026, vilket motsvarar cirka 6 procent av Finlands utsläpp. Målet är att främja Finlands möjligheter inom väteekonomi och cirkulär ekonomi, bioprodukter med högt förädlingsvärde och utsläppsfria energisystem plus andra klimat- och miljölösningar, förbättra energieffektiviteten och påskynda omställningen till fossilfria transporter och fossilfri uppvärmning. Stöden går till medborgare, företag och kommuner och andra sammanslutningar för klimatsnåla investeringar, forskning och utveckling. Stöd kan ges ut för till exempel för att fasa ut oljeuppvärmning, bygga laddningsinfrastruktur för elbilar och planlägga vindkraft.

De bästa förutsättningarna för hållbar utveckling uppstår genom ekologiskt och socialt hållbar ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hållbara offentliga finanser. Klimatpolitiken kan främja en omställning i den industriella strukturen och skapa nya, viktiga företagsmöjligheter och tillväxt, som också kan stödjas med innovations- och skattepolitiska medel. Utskottet betonar också behovet av att identifiera och avrapportera positiva ekonomiska effekter av klimatpolitiken och politiken för hållbar utveckling.

Klimatförändringen och den biologiska mångfalden är integrerade i varandra och fungerande ekosystem är viktiga för att motverka klimatförändringen också globalt. I redogörelsen är klimatneutralitet klart och tydligt det viktigaste målet. Utskottet välkomnar en konsekvent strävan att nå målet om klimatneutralitet, men anser det viktigt att man i planen och budgetarbetet ytterligare

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

kan utveckla inte bara identifieringen av klimatneutralitetsmålet inom olika förvaltningsområden utan i vidare bemärkelse också de väsentliga aspekterna av målen för hållbar utveckling. Också i beredningen av planen för de offentliga finanserna, liksom också i beredningen av den årliga statsbudgeten, bör arbetet med att utveckla budgeteringen för hållbar utveckling fortsätta. Arbetet inleddes under den förra regeringsperioden. Med budgetering för hållbar utveckling kan en samlad syn växa fram på hur man med olika anslag kan stödja en konsekvent politik för att nå målen för hållbar utveckling. Det är viktigt att säkerställa en konsekvent politik, eftersom relevanta åtgärder för att främja målen för klimatneutralitet och mångfald sätts in inom flera förvaltningsområden. Viktiga åtgärder är exempelvis klimatåtgärder inom markanvändningssektorn, en klimatrezilient livsmedelspolitik och vattenförvaltning inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

De anslag för att främja ett klimatneutralt samhälle som ingår i planen för de offentliga finanserna har fördelats utifrån de strategiska temana i regeringsprogrammet. Redogörelsen anger dock inte närmare hur mycket medel som avsätts för en genuint grön omställning. Också det gemensamma målet för regeringens program för hållbar tillväxt är att revidera de ekonomiska strukturerna för att de ska vara hållbara i miljöhanseende, vilket mäts i minskade växthusgasutsläpp. Med en närmare översyn av hållbar utveckling kan en konsekvent politik stärkas och exempelvis säkerställas att nedskärningar inom förvaltningsområden inte strider mot målet om klimatneutralitet. Samtidigt kan man också säkerställa styrningen av en hållbar utveckling som innefattar mer än bara klimatneutralitet. Anslagen inom temat Ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden minskar under ramperioden bland annat på grund av det minskade produktionsstödet till förnybar energi. Besparingarna från och med 2023, som ingår i planen för de offentliga finanserna, gäller dessutom delvis anslag som främjar klimatneutralitet. Utskottet anser att besparingarna inte ska sättas in på åtgärder som främjar klimatneutralitet eller på forskningsfinansiering. Det är viktigt att konsekvent säkerställa att åtgärder baserade på vetenskaplig forskning säkerställs för att målet om klimatneutralitet ska nås.

Regeringen antog den 29 april 2021 en färdplan för hållbarhet där det betonas att ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet är nära kopplade till varandra. Ekonomisk hållbarhet bör eftersträvas med åtgärder som inte medför betydande olägenheter för andra samhällsliga mål eller för miljön och som inte försämrar förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Likaså måste åtgärder för att stärka social och ekologisk hållbarhet genomföras utan att de medför betydande olägenheter för den ekonomiska hållbarheten. Ekonomisk tillväxt och ekonomisk hållbarhet möjliggör också den tekniska förnyelse som krävs för ekologisk hållbarhet och investeringar i åtgärder för att motverka klimatförändringen och utarmningen av naturen. Fundamentet i ekonomin är å andra sida beroende av den ekologiska hållbarheten och naturförmögenheten med sin mångfald. Färdplanen för hållbarhet är en viktig strategi som kan bidra till att stärka den samlade översynen av en konsekvent politik med hjälp av ramplaneringen och budgetekonomin.

Strukturellt viktiga styrmedel för en konsekvent politik är bland annat att se över beskattningen och minska stöd som är skadliga för miljön. Utskottet konstaterar att ett av målen med regeringsprogrammet är att 2020–2023 förbereda en skattereform för hållbar utveckling med siktet inställt på att backa upp en omställning till klimatneutralitet. Skattereformen för hållbar utveckling består av en översyn av energibeskattningen och beskattningen av fordonstrafiken, åtgärder som främjar cirkulär ekonomi via beskattning och en utredning av möjligheten att införa utsläppsba-

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

serade konsumtionsskatter. I planen för de offentliga finanserna ingår det redan nu ändringar i energibeskattningen som kan anses främja klimatneutralitet. Där ingår exempelvis fortsatt utfasning av skattesubventioneringen av paraffinerad diesel 2022 och 2023 och fortsatt utfasning av skatteåterbäringarna till energiintensiva företag 2022–2025, överföring av värmepumpar och värmegenererande datorhallar till fjärrvärmenätet till elskatteklass II 2022 och överföring av gruvdriften till elskatteklass I plus slopade energiskatteåterbäringar.

Planen för de offentliga finanserna pekar beträffande miljöskadliga stöd¹ på motiveringstexten i budgetförslaget för 2021, men kommer egentligen inte med något nytt. Utskottet understryker behovet av att titta närmare på skadliga stöd i samband med skattereformen för hållbar utveckling, eftersom stöden ofta är skatteutgifter. Överlag är en utredning nödvändig och aktuell eftersom stödets skadlighet inte alltid är oförändrad. I motiveringstexten konstateras det bland annat att många stöd i och med elektrifieringen inte nödvändigtvis är att betrakta som skadliga för miljön, när förnybar energi i allt högre grad används vid elproduktionen. Det visar den nyaste kunskapen.

Också cirkulär ekonomi är en viktig metod för att minska växthusgasutsläppen, användningen av naturresurser och utarmningen av den biologiska mångfalden. För det strategiska programmet för att främja cirkulär ekonomi avsätts enligt ett tidigare beslut sammanlagt 1,8 miljoner euro inom miljöministeriets förvaltningsområde 2022 och 2023. Med anslaget genomförs utvecklingsarbete och projekt som främjar cirkulär ekonomi. Förutsättningarna för hållbar tillväxt kan enligt utskottet bäst säkerställas genom att investera i kompetens, göra Finland till en attraktiv miljö för innovationer och investeringar och satsa på digitalisering, koldioxidsnåla lösningar och cirkulär ekonomi. En stor del av åtgärderna för främjad cirkulär ekonomi finns inom andra ministeriers, huvudsakligen arbets- och näringsministeriets, förvaltningsområde.

Programmet för hållbar tillväxt är en unik möjlighet att stötta investeringar i hållbar utveckling. Det finns anslag för att stödja till exempel programmet för cirkulär ekonomi och den rikstäckande avfallsplanen och för att påskynda vår nationella batteristrategi och vår bioekonomiska strategi. Investeringsstödet på sammanlagt 110 miljoner euro gör det möjligt att ansöka om medel för bland annat innovativ utrustning som främjar återanvändning och materialåtervinning av batterier, biomaterial, plast, textilier, byggmaterial och elektronik samt sidoströmmar från industrin och för utveckling av processerna. Stöd ges också ut till investeringar i ny teknik: havsbaserad vindkraft och solkraft, geovärme, biogas, förnybara transportbränslen och värmeåtervinning (155 miljoner euro). Dessutom finns det stöd för elektrifiering och koldioxidsnåla industriprocesser (60 miljoner euro) och för investeringar i koldioxidsnål vätgas och återvinning av koldioxid, bland annat teknik för produktion och lagring av rent väte i kommersiell skala (150 miljoner euro). Det är viktigt att industrin får den här typen av stöd för att genomföra sina färdplaner för koldioxidsnåla lösningar. För snabbare tillståndprocesser som stöder grön omställning avsätts 12 miljoner euro.

1 Med miljöskadliga stöd avses stöd som leder till större utnyttjande av naturresurser och ökad belastning på miljön i subventionerade företag eller branscher. Enligt OECD:s definition är ett stöd miljöskadligt om det medför mer miljömässig skada än vad som hade varit fallet utan stödet. Det kan vara svårt att mäta hur skadlig skattesubventionering (skatteutgifter) är, och i vissa skatteutgifter ingår både miljöskadliga element och nyttiga element. Vanligen eftersträvas andra politiska mål (t.ex. livsmedelsproduktion, försörjningsberedskap, främjad användning av förnybara energikällor, regional ekonomi, sysselsättning och tillväxt), vilket måste beaktas i bedömningen av subventioneringen.

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

Den tidigare kompensationen för utsläppshandel till företagen ersätts med ett stöd för elektrifiering av energiintensiva företag. Stödnivån för elektrifieringsstödet har lagts fast till 25 procent och taket till 150 miljoner euro årligen. Investeringar utgör 50 procent av elektrifieringsstödet. Det är viktigt att säkerställa att stödet inte betalas ut som allmänt inkomststöd, utan att det explicit går till åtgärder som främjar klimatneutralitet, bland annat förbättrad energieffektivitet, elektrifiering av processer eller andra betydande utsläppsminskningsåtgärder och till produktion av och upphandlingskontrakt för förnybar el. Branschspecifika färdplaner över koldioxidsnåla lösningar och cirkulär ekonomi bör stöttas via pilotförsök och anpassade lösningar och genom att skapa marknader för dem via offentlig upphandling.

Utskottet understryker också kommunernas centrala roll för att klimat- och miljömålen ska nås. Kommunerna utför på eget initiativ ambitiöst och varierat arbete relaterat till klimat, cirkulär ekonomi, natur och miljö. Samtidigt ökar de lagfästa skyldigheterna vad gäller bland annat energiproduktion, mobilitet, byggnadsbestånd och markanvändning. Det är bra att känna till att också kommunernas investeringar i ren energiproduktion, cirkulär ekonomi och innovationer med låga utsläpp, miljölösningar inom byggbranschen och laddningsinfrastruktur för eltrafik driver på privata investeringar. Det är således viktigt att beakta kommunernas roll och uppmuntra kommunerna att när det är möjligt stödja pionjärskap inom grön omställning. Kommunerna har aktivt verkat till exempel för klimatneutrala kommuner, det så kallade Hinku-projektet, som har erbjudit stöd och spridning av bästa praxis i projektlösningar. Klimatåtgärderna har haft stor betydelse också ur ekonomisk synvinkel, eftersom arbetet har gett direkta besparingar, i synnerhet i och med att energiförbrukningen minskat. Lösningarna har varit kostnadseffektiva och stött sysselsättningen i regionerna. Enligt en rapport om resultaten från Hinku-projektet kan kommunerna inte uppnå ambitiösa utsläppsminskningsmål enbart med sina egna åtgärder, utan det behövs också betydande insatser av invånarna och företagen i kommunerna. Kommunerna kan med sina egna åtgärder både föregå med gott exempel och vara föregångare och möjliggörare. Hinku har setts som ett långvarigt försök där kommunerna tillsammans med invånare och företag söker nya klimatneutrala modeller med utgångspunkt i lokala förhållanden.²

Miljöministeriets förvaltningsområde

De totala anslagen under miljöministeriets huvudtitel sjunker under ramperioden från 253 till 209 miljoner euro och det beror på att tilläggsanslaget av engångsnatur för naturskyddet slopas. I beloppet ingår inte stöd ur Statens bostadsfond som är på nästan samma nivå och av stor betydelse för bostadspolitiken. Miljöutskottet välkomnar utgångspunkten att utgifterna för budgetekonomin inom miljöministeriets förvaltningsområde 2023 ska vara cirka 4 miljoner euro högre än i det föregående rambeslutet och 48 miljoner euro högre än i den så kallade tekniska ramen våren 2019. Som ett led i de omfördelningar som regeringen beslutat om ska miljöministeriets förvaltningsområde emellertid spara in 5 miljoner euro från och med 2023 (1,3 procent av besparingarna). Utskottet anser det viktigt att sparåtgärderna inte drabbar vare sig klimatneutrala åtgärder eller forskning.

² Kohti hiilineutraalia kuntaa: ilmastoverkoston vaikutus kunnan ilmastotyöhön ja päästöihin. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 20/2020.

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

Det finns beredskap att ur Statens bostadsfond 2022 och 2023 avsätta högst 25 miljoner euro årligen för kommunalteknikbidrag i anslutning till avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtalen) och högst 39 miljoner euro årligen till startbidrag för statligt subventionerat bostadsbyggande. Utskottet understryker att stöd till kommunalteknik i tillväxtregioner är ett viktigt incitament för att snabba upp bostadsproduktionen. Målet bör vara att höja anslagsbeloppet nu när MBT-avtalspraxis som önskat utvidgas till nya stadsregioner.

Det är viktigt att den långsiktiga linjen bibehålls i och med att investeringsstöden för grupper med särskilda behov medverkar till bättre bostadsutbud för de mest utsatta grupperna med 90 miljoner euro årligen. Möjligheterna för äldre att bo hemma, undersökningar av byggnaders skick och installation av hissar i efterhand stöds med reparationsunderstöd, som det avsätts sammanlagt 36,5 miljoner euro för 2022 och 20,95 miljoner euro för under perioden 2023–2025 ur Statens bostadsfond och i statsbudgeten. Från och med 2024 finansieras reparationsunderstöden i sin helhet via budgeten. För energiunderstöd till husbolag används 40 miljoner euro 2022. Utskottet betonar att programmet för träbyggande spelar en framträdande roll för att målet om klimatneutralitet ska nås. Målet är att fördubbla användningen av trä i byggnation, använda trä allsidigare och höja förädlingsvärdet, förbättra kompetensen i träbyggande och utveckla företagandet inom industriell tillverkning. Utskottet framhåller att ökad användning av trä i offentligt byggande ger referenser och medverkar till att förankra kompetensen inom träbyggnad.

Vid halvtidsöversynen fattade regeringen beslut om programmet för Skärgårdshavet, där syftet är att minska den diffusa belastningen på Skärgårdshavets avrinningsområde så att området kan strykas på Östersjökommissionens (HELCOM) lista över de värsta belastningskällorna (hot spot) senast 2027. Jordbruksbelastningen i Skärgårdshavets avrinningsområde är Finlands enda objekt som finns kvar på HELCOM:s hot spot-lista för Östersjön. Utskottet betonar att det långsiktiga arbetet för vattenvården har gett resultat, men en utmaning är att klimatförändringen med ökade vinterflöden hela tiden gör det svårare att nå resultat. Därför är det viktigt att inom skyddet av Östersjön och vattendragen målmedvetet fortsätta att genomföra åtgärdsprogrammen för vatten- och havsförvaltningen och programmet för näringsåtervinning och fortfarande inrikta resurserna på att minska belastningen från näringsämnen och skadliga ämnen. För att genomföra programmet för effektivare vattenvård, som startade 2019, reserveras sammanlagt 30 miljoner euro för 2022 och 2023. Det enda sättet att äntligen återställa Skärgårdshavet är att åtgärderna sätts in på ett effektivt sätt, påpekar utskottet. En av de viktiga insatserna är att sprida gips på åkermark och med hjälp av anslaget på 15 miljoner euro går det att effektivt minska jordbrukets fosforbelastning i Östersjön och medverka till att kolreserverna bevaras på åkermark. Målet är att 2022–2023 behandla 80 procent av den planerade arealen på 50 000 hektar. Viktigt är också att driva på innovationer och investeringar i näringsåtervinning i syfte att främja lönsam ny företagsverksamhet. Målet är att införa ny teknik och nya metoder och att framställa slutprodukter med hög förädlingsgrad som minskar utsläppen av näringsämnen i vattendragen.

Utskottet vill också lyfta fram att målet i konventionen om biologisk mångfald är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden. För det målet är det av stor vikt att anslagen till naturvården höjs. Inom miljöministeriets förvaltningsområde ingår under ramperioden en årlig ökning på omkring 51 miljoner euro jämfört med det tekniska rambeslutet våren 2019 och i överensstämmelse med beslutet vid halvtidsöversynen har en högre anslagsnivå för naturskyddet säkerställts för de kommande två åren. Utskottet anser att en anslagshöjning är nödvändig och betonar att an-

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

slagen också har positiva sysselsättningseffekter. En del av åtgärderna för att förbättra tillståndet i naturen skapar ekonomisk aktivitet och ökar den totala efterfrågan. Sådana åtgärder är exempelvis att undanröja vandringshinder för vandringsfisk, restaurera myrar eller sköta och restaurera våtmarker.

För målet att stoppa utarmningen av naturen är det rent allmänt av betydelse att också återhämtningsåtgärderna i överensstämmelse med programmet för hållbar tillväxt planeras utifrån det övergripande målet att naturen inte ska försämrats, det vill säga att de skadliga naturkonsekvenserna ska minimeras eller olägenheterna kompenseras någon annanstans. Utskottet betonar att åtgärder för att bekämpa utarmningen av naturen kan vara budgetneutrala. Ett exempel på en sådan politisk åtgärd är de ekologiska kompensationer som tas fram som ett led i revideringen av naturvårdslagen.

Till följd av coronarestriktionerna har vi fått en större förståelse av nationalparker, strövområden och närrekreationsområden och användningen av dem har mångdubblats. Det är viktigt att se till att konstruktionerna underhålls, dels för att garantera användarnas säkerhet, dels för att skydda naturen mot slitage till följd av de många besökarna. Minskat eftersatt underhåll av infrastrukturen i skyddsområdena, bättre tillgänglighet och digitala tjänster gynnar samtidigt möjligheterna för de turistföretag som nyttiggör dem och stärker den regionala ekonomin, framhåller utskottet. Till följd av coronan är den inhemska turismen populär som aldrig förr och i synnerhet nationalparkerna är attraktionsfaktorer för turismen. Utskottet ställer sig därför mycket positivt till en permanent höjning av naturvårdsanslagen till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter (9,5 miljoner euro om året) och till 14 miljoner euro av engångsnatur 2022. Anslagshöjningen måste vara bestående, anser utskottet. Då kan god skötsel av områdena, högkvalitativa utflykter och andra tjänster med betydande samhällseliga fördelar för naturturismen, den regionala ekonomin och sysselsättningen samt människornas hälsa och välfärd tryggas. Den permanenta höjningen av utgifterna för anskaffning och ersättning av naturskyddsområden är 16 miljoner euro per år och 6,5 miljoner euro av engångsnatur 2022. Viktiga är också de 30 miljoner euro som avsatts för METSO 2022 och de 7,5 miljoner euro för myrskydd i programmet HELMI.

Kampanjen Min naturgåva till Finland är ett litet men viktigt projekt. Tack vare kampanjen kan de privata skyddsområdena fördubblas. Principen för kampanjen är att det från Forststyrelsens områden med värdefulla naturvärden överförs ett lika stort område till skyddet, när en privat ägare överför ett värdefullt naturobjekt till skyddet. De områden som ska skyddas måste uppfylla kraven för att inrätta skyddsområden enligt naturvårdslagen, men det finns inga andra kriterier för områdena. Kampanjen genomfördes senast under Finlands 100-årsjubileum 2017 och resultatet översteg förväntningarna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

Helsingfors 3.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Niina Malm sd
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Utlåtande MiUU 15/2021 rd Avvikande mening 1

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Hållbar utveckling kräver en hållbar ekonomisk bas

Världen är på väg mot en snabb ekonomisk tillväxt. Finland behöver inte längre stödja tillväxten med en slapp finanspolitik. Återhämtningsåtgärder behövdes i en akut krissituation, men samtidigt måste vi också se till att de offentliga finanserna är hållbara. Regeringen måste ha en tydlig plan för hur ekonomin ska balanseras under de kommande åren.

Regeringen Marin har gett utfästelser om att återgå till utgiftsramarna 2021. Regeringen lovar också i sitt program att den ska sluta leva på bekostnad av kommande generationer. Trots detta tar regeringen upp ett lån på nästan tre miljarder euro 2021–2023, när budgeten redan uppvisar ett underskott på flera miljarder euro. Finland kommer alltså inte att återgå till utgiftsramen under regeringen Marin.

Hållbar utveckling innebär hänsyn till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. För att uppnå ekologisk hållbarhet räcker det alltså inte med att regeringen har lagt fram ambitiösa mål. Om klimat- och energimålen ska kunna nås, krävs både resurser och beslut om konkreta åtgärder.

Men satsningarna kan inte om och om igen göras med hjälp av tilläggs lån. Det som behövs är förmåga att prioritera. Bara med ekonomisk balans kan vi skapa förutsättningar för social och ekologisk hållbarhet.

Planen för de offentliga finanserna 2022–2025 erbjuder inga medel för att uppnå sysselsättningsmålen och därmed hållbara offentliga finanser. Regeringens åtgärder kräver tilläggsanslag, vilket ytterligare försämrar hållbarheten i de offentliga finanserna. Enligt sakkunniga kan effekterna av regeringens åtgärder för sysselsättningen anses vara optimistiska, eftersom regeringen inte har velat genomföra några strukturella reformer. För att få till stånd effektiva åtgärder krävs det en långsiktig plan, och det saknar regeringen. Vid konsekvensbedömningarna finns det all anledning att lyssna på finansministeriet.

Till exempel lokala avtal skulle tillföra den flexibilitet som efterlysts på arbetsmarknaden. Men inga beslut som stöder lokala avtal har fattats. Tillfällig omplåstring med mer skulder åtgärdar inte de strukturella problemen, utan skjuter fram dem till kommande generationer, som får stå för fiolerna och fatta besluten. För att ekonomin ska kunna saneras måste landet få kontroll över skuldsättningen, utkomstskyddet för arbetslösa ses över för att sporra till tillväxt och möjligheterna till lokala avtal breddas.

Anslagsfördelning till Skärgårdshavet

I Östersjöområdet har man lyckats minska fosforutsläppen, som är orsaken till övergödning, med 25 procent och i Finska viken med rentav 60 procent, men i Skärgårdshavet har fosforutsläppen

Utlåtande MiUU 15/2021 rd

Avvikande mening 1

inte minskat på 25 år. För att avhjälpa situationen i Skärgårdshavet krävs det långsiktigt arbete och åtgärder som sätts in mot de mest kritiska punkterna i avrinningsområdet.

För att målen ska nås måste metodarsenalen vara omfattande och anslagsanvändningen samordnad och inriktad på att vara verkningsfull. Ett splittrat och dåligt fördelat stöd för tiotals olika åtgärder ger inte den effekt som behövs för att förbättra läget i Skärgårdshavet. Skärgårdshavets havsområde är Finlands sista objekt som finns på Helcoms hot spot-lista. Därför anser Samlingspartiet det motiverat att åtgärder och anslag sätts in för Skärgårdshavets avrinningsområde.

Samlingspartiet anser att minskad näringsbelastning i Skärgårdshavet kräver dels att åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvården och programmet för återvinning av näringsämnen genomförs, dels att också nya metoder införs. Utöver åtgärder för att förebygga näringsläckage bör metoder införas för att avlägsna näringsämnen ur havet. Centrala metoder är till exempel hållbart fiske och avlägsnande av vass i insjöar vid rätt tidpunkt.

Fungerande marknader som stöd för färdplaner

Regeringen föreslår en färdplan för hållbarhet för att skapa en nära koppling mellan ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. De långsiktiga planerna stöder samarbetet mellan olika branscher och sektorer och stärker fortsatt hållbar utveckling.

Men olika typer av färdplaner för koldioxidsnåla lösningar och cirkulär ekonomi måste stödjas via pilotförsök och uppskalning av lösningar och via nya marknader som skapas exempelvis genom offentlig upphandling. Samlingspartiet anser det vara viktigt att se över hela processen med färdplaner så att de föreslagna lösningarna och de nya innovationerna också kan omvandlas till produkter och tjänster som kan nås via marknaden.

Hushållsavdraget påskyndar energiomställningar

Anslaget till energiunderstöd till husbolag kommer att vara 40 miljoner euro 2022. Samlingspartiet anser det dessutom viktigt att hushållen uppmuntras att satsa på energiomställningar och därför måste hushållsavdraget utvidgas. Regeringen måste alltså återkalla nedskärningen i hushållsavdraget. Med ett höjt och utvidgat hushållsavdrag går det att uppnå en tydligare stimulanseffekt än genom byråkratiska energiunderstöd, som kräver en särskild administrativ handläggning.

Biologisk mångfald måste säkerställas

Anslagen inom miljöministeriets förvaltningsområde minskar med 44 miljoner euro i och med de beslut regeringen fattat hittills. Nedskärningen drabbar till största delen miljöskyddet och naturvården. Orsaken till detta är att tilläggsanslagen av engångsnatur för naturvården slopades i ramen för 2023 och att programmet för effektivisering av vattenvården tar slut 2024.

Naturskyddet har emellertid ett viktigt samband med åtgärderna för att säkerställa den biologiska mångfalden. Samlingspartiet anser det vara viktigt att titta närmare på stödsystemet för den kommande finansieringsperioden för jordbruket med avseende på möjligheterna att uppnå målen för biologisk mångfald. Via GJB-systemet kan vi bättre möjliggöra restaurering och kontinuerlig

Utlåtande MiUU 15/2021 rd
Avvikande mening 1

skötsel av hotade kulturmiljöer (ängar, betesmarker, hagmarker osv.). För vattennaturen är det viktigt att fortsätta med åtgärderna för att förbättra levnadsförhållandena för vandringsfisk. Undanröjda vandringshinder och bättre lekplatser är konkreta åtgärder för en hållbar förvaltning av bestånden av vandringsfisk.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.6.2021

Saara-Sofia Sirén saml
Mari-Leena Talvitie saml

Utlåtande MiUU 15/2021 rd Avvikande mening 2

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

I april fattade regeringen beslut om riktlinjerna för resten av valperioden och om planen för de offentliga finanserna 2022–2025. Allt detta ökar oron för hur hållbara de offentliga finanserna är eftersom skuldsättningen är fortsatt kraftig. Om utgiftsramen överskrider avsevärt, minskar trovärdigheten för det viktiga ramförfarandet, som har långa traditioner i vårt land. Regeringen fattade inte heller några beslut om de strukturella reformer som vi så nödvändigt behöver när de långsiktiga tillväxtutsikterna är svaga och befolkningen åldras. Sett ur den synvinkeln var i synnerhet sysselsättningsbesluten otillräckliga. Dessutom fortsätter regeringen Marin med sin ideologiska och överdrivet strama klimatpolitik. Likaså störtade regeringen i sin rädsla för sitt anseende i väg och donerade över fyra miljarder euro helt utan krav på kompensation till andra EU-länder. En sådan gest höjer inte vår konkurrenskraft, tvärtom. När vi antog EU:s återhämtningspaket kvitterade vi vårt stöd till våra konkurrenter på samma inre marknad.

Sannfinländarnas utskottsgrupp välkomnar i princip en praxis med ambitionen att skapa nya mekanismer för att värna en renare och säkrare miljö. Men det ska inte drivas igenom till vilket pris som helst, och framför allt inte på bekostnad av det finska folket, vår basindustri eller vårt jordbruk. Men det är det som den sittande regeringen gör, eftersom den med att godkänna EU:s återhämtningspaket på ett väsentligt sätt ökar konkurrenskraften i våra konkurrentländer. En sådan utveckling strider mot Finlands intressen, och därför kan vår utskottsgrupp inte acceptera den.

Vi vill också rikta ljuset på det faktum att alltför ambitiösa utsläppsmål inkräktar på Finlands och hela regionens konkurrenskraft i jämförelse med andra länder. Detta har redan skett — och kommer att ske i ännu högre grad på sikt — om man fortsätter på den väg regeringen slagit in på. Ett utmärkt exempel på denna dåliga utveckling är klimatneutralitetsmålet och de kraftiga åtgärderna för att driva det framåt. Besluten har haft extremt negativa konsekvenser för vår sysselsättning och för vår industri och dess konkurrenskraft.

Överlag bör man mycket noga överväga projekt som genomförs ”för miljöskyddets skull”. Vår utskottsgrupp har varit mycket besviken över att regeringens stöd till elektrifiering av energiintensiv industri inte är maximalt i enlighet med riktlinjerna från kommissionen, som till exempel i Tyskland som utnyttjar stödmekanismen till max. Med den här linjen initieras inga positiva sysselsättningsprojekt. I värsta fall går det så att Finland åter måste axla orimligt stor börda och större ansvar än andra medlemsländer och närliggande länder.

Ett liknande läge uppstår ohjälpligt också när man talar om antingen elskatten för återvinningsindustrin eller datorhallar och fjärrvärmepumpar. Alla dessa objekt måste därför flyttas till skatteklass II.

Dessutom anser vår utskottsgrupp att Finland i fortsättningen bör utgå från att alla företag i framtiden ska vara placerade i skatteklassen för el till företag. Vi ska inte skapa ett läge som gör att någon företagssektor inte kan eller får dra nytta av företagsskatteklassen eftersom den är placerad i en annan elskatteklass. I dag är läget detta för gruvindustrin. Det är ett intressebevakningsområde

Utlåtande MiUU 15/2021 rd
Avvikande mening 2

där det i fortsättningen gäller att vara aktivare. Likaså måste anslagen till räddningsverkens årliga kostnader tryggas för att oljebekämpningen ska ha garanterad kapacitet utan avbrott i vårt land.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.6.2021

Mauri Peltokangas saf

Petri Huru saf

Sheikki Laakso saf